

กรอบแนวทางการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่

(พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๓)

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

(องค์การมหาชน)

(วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๒)

๑. ส่วนนำ

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เรียกโดยย่อว่า สมศ. จัดตั้งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓ หมวด ๖ ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา ๔๙ กำหนดให้ สมศ. ทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมาย หลักการ และแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ ซึ่งการประเมินคุณภาพภายนอกเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญในการยืนยันถึงความสำเร็จในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายใน ตลอดจนเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพและอัตลักษณ์ของผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสถานศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้รับบริการทางการศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทุกฝ่าย ประกอบกับกรอบนโยบายปฏิรูประบบการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาทุกระดับ ได้กำหนดหลักการสำคัญในการพัฒนามาตรฐานและเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก คือ มีความเชื่อมโยงกับระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ไม่สร้างภาระงานให้กับสถานศึกษา โดยเฉพาะภาระงานด้านเอกสาร มีความสอดคล้องกับบริบทสะท้อนคุณภาพของสถานศึกษา สะท้อนผลลัพธ์จากการประกันคุณภาพภายในเพื่อเชื่อมโยงผลการบริหารจัดการของสถานศึกษา รวมถึงการเผยแพร่ผลการดำเนินงาน ข้อมูลสารสนเทศสู่สาธารณชนอย่างถูกต้องและโปร่งใส เพื่อให้เกิดการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

การพัฒนากรอบแนวทางการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ (พ.ศ.๒๕๕๙-๒๕๖๓) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดเป้าหมายการประเมินโดยมุ่งเน้นประเมินผลลัพธ์ของการประกันคุณภาพของสถานศึกษา และมีการวิเคราะห์กระบวนการ ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อผลการดำเนินการ เพื่อนำไปสู่การให้ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาที่มีคุณค่าต่อสถานศึกษา ซึ่งการประเมินคุณภาพภายนอกจะไม่มี การตัดสินผลการประเมินว่า “ได้-ตก” เพื่อให้การรับรองคุณภาพสถานศึกษา แต่จะเป็นการยืนยันการตรวจประเมินคุณภาพ เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา และคุณภาพการศึกษาของประเทศ สอดคล้องกับความจำเป็น และยุทธศาสตร์ของประเทศ นำไปสู่การสร้าง ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคม และส่งเสริมให้คนในสังคมที่มีความหลากหลาย แตกต่าง อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขตามศักยภาพได้ดีขึ้น โดยการพัฒนารอบแนวทางการประเมินคุณภาพภายนอก ครั้งนี้ ได้มีการดำเนินงาน ร่วมกันกับหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงแบบบูรณาการกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และแนวคิดของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) สมศ. จึงมีแนวคิดในการใช้กลไกการประเมินคุณภาพ ภายนอก ซึ่งจะช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้คุณภาพการศึกษาเป็นไปตามความคาดหวังของประเทศ โดยเป็นการ กระตุ้นและจูงใจ สถานศึกษาให้ดำเนินงานพัฒนา และเร่งยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไป

การประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา เป็นการตัดสินระดับคุณภาพตามหลักการตัดสินโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Judgment) และการตรวจทานผลการประเมินโดยคณะกรรมการประเมินในระดับการศึกษา

เดียวกัน เทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผู้ประเมินต้องมีความรู้รอบด้านและวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันใน คณะกรรมการประเมินเพื่อการตัดสินใจให้ระดับคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งจะไม่ใช้การให้คะแนนตามความคิดเห็นของคนใดคนหนึ่ง โดยคณะกรรมการผู้ประเมินให้ความสำคัญกับการประเมินเชิงคุณภาพ ที่พิจารณา ทั้งปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอกของสถานศึกษา

การกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานของสถานศึกษา สถานศึกษาเป็นผู้กำหนดเป้าหมายและเกณฑ์การ ประเมินตามสภาพบริบทของสถานศึกษาเอง เพื่อตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานตามภารกิจของ สถานศึกษา โดยให้ยึดหลักการดำเนินงานเพื่อพัฒนา และสะท้อนคุณภาพการดำเนินงานตามเป้าหมายที่กำหนด ตามมาตรฐานของสถานศึกษา

การประเมินคุณภาพภายนอกเป็นการประเมินตามหลักฐานเชิงประจักษ์ที่เกิดจากการปฏิบัติงานตามสภาพ จริงของสถานศึกษา โดยเลือกใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เหมาะสมและสะท้อนคุณภาพการดำเนินงานตามมาตรฐาน ของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน และมีเป้าหมายการประเมินเพื่อการพัฒนา ลดภาระการจัดเก็บข้อมูลและเอกสาร ที่ไม่จำเป็นในการประเมิน มีความน่าเชื่อถือและสามารถตรวจสอบผลการประเมินได้ตามสภาพบริบทของสถานศึกษา

หลักการและแนวคิดสำคัญ

การประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ (พ.ศ. ๒๕๕๔ – ๒๕๖๓) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการ สำคัญ ๒ ประการ คือ

(๑) การประเมินคุณภาพภายนอกต้องมีความเชื่อมโยงกับระบบประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด ที่จะต้องรับผิดชอบให้บรรลุถึงเป้าหมายในการจัดการศึกษาและร่วมรับผิดชอบ ต่อผลการจัดการศึกษาที่เกิดขึ้น (Accountability)

(๒) การประเมินคุณภาพภายนอกต้องมีความท้าทายและช่วยส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาและ ยกกระดับคุณภาพของสถานศึกษาสู่สากล ให้เป็นไปตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาของประเทศบรรลุเป้าหมายทั้งใน ระดับชาติและระดับนานาชาติ (Empowerment)

จากหลักการสำคัญในการพัฒนามาตรฐานและเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก จึงนำมาสู่ แนวคิดสำคัญ ๔ ประการ คือ

๑. ใช้กลไกการประเมินคุณภาพภายนอกเพื่อกระตุ้นและจูงใจให้เกิดการพัฒนาและยกระดับคุณภาพ การศึกษา ที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นและยุทธศาสตร์ของประเทศ

๒. เน้นการประเมินเพื่อยืนยันคุณภาพของระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมให้ สถานศึกษาและต้นสังกัด รับผิดชอบในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาชาติ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และมีความพร้อมในการแข่งขันในระดับสากล

๓. ให้ความสำคัญกับการประเมินที่มุ่งสู่การพัฒนาแบบยั่งยืน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสมรรถนะที่จำเป็น สำหรับการดำเนินชีวิตในอนาคต และสถานศึกษามีขีดสมรรถนะสูง สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง ในอนาคต

๔. เปิดโอกาสให้สถานศึกษาสร้างความโดดเด่นเฉพาะทาง หรือเป็นต้นแบบในการพัฒนาในระดับ ภูมิภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติ

๒. กรอบแนวทางการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ (พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๓) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พิจารณาจากผลการดำเนินงานของสถานศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วย ๑) ความเหมาะสม เป็นไปได้ / ความเป็นระบบ ๒) ความเชื่อถือได้ ๓) ประสิทธิภาพ โดยมีตัวอย่างการพิจารณา ๓ ด้าน ดังนี้ ๑) ด้านคุณภาพผู้เรียน ๒) ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ และ ๓) ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ หากสถานศึกษากำหนดมาตรฐานด้านอื่นนอกเหนือจากนี้ ผู้ประเมินภายนอกสามารถปรับแนวทางการพิจารณา และเกณฑ์การประเมินให้สอดคล้องกับมาตรฐานดังกล่าวได้ โดยพิจารณาผลการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในตามเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด ตามบริบทของสถานศึกษา สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ และนโยบายหรือจุดเน้นของต้นสังกัด ที่สะท้อนคุณภาพของการบริหารจัดการ กระบวนการจัดการศึกษา การพัฒนาผลสัมฤทธิ์และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน และความพร้อมของปัจจัยพื้นฐานของสถานศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง เป็นการตรวจสอบเชิงยืนยันผลการดำเนินงานของสถานศึกษา โดย สมศ. จะไม่มีการกำหนดมาตรฐานขึ้นใหม่ แต่เป็นการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในที่มาจากข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานต้นสังกัด หากสถานศึกษามีการกำหนดมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในของตนเองขึ้นมาและได้รับความเห็นชอบจากต้นสังกัด ก็สามารถนำมาใช้เป็นมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในได้

หลักเกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพของการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ (พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๓) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การตัดสินระดับคุณภาพของการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ (พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๓) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีระดับคุณภาพ ๕ ระดับ ในแต่ละระดับคุณภาพเป็นการตัดสินเชิงคุณภาพที่สะท้อนผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริง ดังนี้

ระดับ ดีเยี่ยม	หมายถึง	สถานศึกษาดำเนินการตามเกณฑ์ครบถ้วนสมบูรณ์ เหมาะสม เป็นไปได้ กระบวนการและผลการประเมินคุณภาพมีความน่าเชื่อถือ ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพผู้เรียน และมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง เป็นที่พึงพอใจของทุกฝ่าย และมีนวัตกรรมหรือแบบอย่างที่ดี
ระดับ ดีมาก	หมายถึง	สถานศึกษาดำเนินการตามเกณฑ์ครบถ้วนสมบูรณ์ เหมาะสม เป็นไปได้ กระบวนการและผลการประเมินคุณภาพมีความน่าเชื่อถือ ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพผู้เรียน และมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง
ระดับ ดี	หมายถึง	สถานศึกษาดำเนินการตามเกณฑ์ครบถ้วนสมบูรณ์ เหมาะสม เป็นไปได้ กระบวนการและผลการประเมินคุณภาพมีความน่าเชื่อถือ ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพผู้เรียน
ระดับ พอใช้	หมายถึง	สถานศึกษาดำเนินการได้อย่างเหมาะสม เป็นไปได้ กระบวนการและผลการประเมินคุณภาพมีความน่าเชื่อถือ เป็นไปตามเกณฑ์ แต่ไม่ครบถ้วนในบางประเด็น
ระดับ ปรับปรุง	หมายถึง	สถานศึกษาไม่สามารถดำเนินการได้ตามเกณฑ์เป็นส่วนใหญ่

นิยามศัพท์

การประเมินคุณภาพภายนอก รอบสี่ (พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๓) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะไว้ ดังนี้

ความเหมาะสม เป็นไปได้ (Propriety / Feasibility) หมายถึง การกำหนดเป้าหมาย/เกณฑ์ความสำเร็จมีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา และมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง ประหยัด และคุ้มค่า

ทั้งนี้ ในกรณีที่ประเมินมาตรฐานด้านกระบวนการให้ดูจากความเป็นระบบ

ความเป็นระบบ (Systematic) หมายถึง กระบวนการดำเนินงานและผลการประเมินคุณภาพการศึกษาที่เกิดจากการคิดอย่างเป็นกระบวนการ (ทำอะไร (What) ทำโดยใคร (Who) ทำเมื่อไร (When) และทำอย่างไร (How)) มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น บุคลากร เครื่องมือ วัสดุ วิธีการ การจัดการ ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ในการกำหนดคุณภาพมาตรฐาน (Quality Control) การทำแผนพัฒนาและขับเคลื่อนคุณภาพโดยมีการกำกับติดตาม (Quality Audit) มีการประเมินผล (Quality Assessment) และมีการปรับปรุงแก้ไขพัฒนา อย่างครบถ้วนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม เป็นระบบใหญ่และระบบย่อยที่ร่วมกันทำงานอย่างผสมผสานเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้

ความเชื่อถือได้ (Validity / Credibility) หมายถึง กระบวนการประเมินคุณภาพการศึกษาที่เกิดจากผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ใช้เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลายและมีคุณภาพ ใช้หลักฐานหรือสารสนเทศเชิงประจักษ์ หรือมีข้อมูลจากหลายแหล่งในการตัดสินผลการดำเนินงาน และมีสารสนเทศหรือหลักฐานเชิงประจักษ์ ที่อยู่ในระบบฐานข้อมูลที่ง่ายแก่การตรวจสอบ โดยมีการพัฒนากระบวนการและกลไกการประเมินให้น่าเชื่อถือมากขึ้น อย่างต่อเนื่อง ๒-๓ ปี และผลการประเมินคุณภาพการศึกษาในด้านนั้นๆ เมื่อตรวจสอบจากหลักฐานเชิงประจักษ์มีความตรงตามสภาพจริง เหมาะสม ชัดเจน เป็นที่ยอมรับได้

ประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ผลลัพธ์ของการปฏิบัติตามแผนดำเนินการจนบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อันเป็นผลที่เกิดต่อผู้เรียน ต่อองค์กร ต่อวงวิชาการ รวมถึงการมีนวัตกรรมและการเป็นแบบอย่างที่ดี

- **นวัตกรรม (Innovation)** หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางความคิด การผลิต กระบวนการ หรือองค์กร ซึ่งอาจเป็นการเปลี่ยนอย่างถอนรากถอนโคน หรือการพัฒนาต่อยอด โดยการเปลี่ยนแปลงนั้นจะต้องเพิ่มมูลค่า หรือมีเป้าหมายของการเปลี่ยนแปลงในเชิงบวก เพื่อให้สิ่งต่าง ๆ เกิดเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ซึ่งประกอบด้วย ๓ อย่าง คือ N – New ของใหม่ สิ่งใหม่ V – Value มีคุณค่า มีประโยชน์ และ A – Adaptive เอาไปใช้ได้จริง

- **เป็นแบบอย่างที่ดี (Best-Practice)** หมายถึง วิธีปฏิบัติหรือขั้นตอนการปฏิบัติที่ทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จ หรือสู่ความเป็นเลิศตามเป้าหมาย เป็นที่ยอมรับในวงวิชาการหรือวิชาชีพนั้น ๆ มีหลักฐานของความสำเร็จปรากฏชัดเจน โดยมีการสรุปวิธีปฏิบัติหรือขั้นตอนการปฏิบัติ ตลอดจนความรู้และประสบการณ์ บันทึกเป็นเอกสาร เผยแพร่ให้หน่วยงานภายในหรือภายนอกสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

แนวทางการพิจารณาและการตัดสินระดับคุณภาพ

สถานศึกษาแต่ละแห่งเป็นผู้กำหนดมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในตามต้นสังกัดหรือกำหนดมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และได้รับความเห็นชอบจากต้นสังกัด สถานศึกษาสามารถนำมาตราฐานดังกล่าวมาใช้เป็นมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในได้ สมศ. จึงได้กำหนดแนวทางการพิจารณาการตัดสินระดับคุณภาพ โดยมีตัวอย่างการพิจารณา ๓ ด้าน ดังนี้ ๑) ด้านคุณภาพผู้เรียน ๒) ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ และ ๓) ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

๑. ด้านคุณภาพผู้เรียน

แนวทางการพิจารณา : พิจารณาจากคุณภาพของผู้เรียน ในประเด็นดังต่อไปนี้

๑.๑ ความเหมาะสม เป็นไปได้ พิจารณาจากการกำหนดเป้าหมาย/เกณฑ์ในการพัฒนาผู้เรียนที่สอดคล้องกับบริบทและสภาพจริงของผู้เรียน

๑.๒ ความเชื่อถือได้ด้านคุณภาพของผู้เรียน พิจารณาจากกระบวนการและผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน กับผลการตรวจสอบจากสภาพจริงหรือหลักฐานเชิงประจักษ์ โดยใช้ข้อมูลหลายแหล่ง ในเชิงตรวจสอบยืนยัน แล้วพิจารณาความสอดคล้องของผลการตัดสิน ว่าสอดคล้องกันมากน้อยเพียงใด อันสะท้อนความน่าเชื่อถือ หรือความเชื่อถือได้ของผลการประเมิน (ทั้งนี้ กำหนดเงื่อนไขว่า “ ถ้าระดับคุณภาพผลการประเมินแตกต่างกันไม่เกิน ๑ ระดับ ถือว่าสอดคล้อง)

๑.๓ ประสิทธิภาพด้านผู้เรียน พิจารณาจากผลการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนด้านต่าง ๆ ตามเกณฑ์ของแต่ละระดับชั้น และบริบทของสถานศึกษา โดยผู้เรียนมีพัฒนาการดีขึ้น เมื่อเทียบระหว่างปีการศึกษา หรือสามารถรักษาระดับคุณภาพที่สูงอยู่แล้วให้อยู่ในระดับใกล้เคียงกับปีก่อน หรือสามารถลดสัดส่วนผู้เรียนที่มีพัฒนาการช้า หรือผู้เรียนกลุ่มพิเศษ รวมถึงการมีนวัตกรรม/เป็นแบบอย่างที่ดี โดยพิจารณาจากแนวคิด วิธีการหรือกิจกรรมที่สร้างสรรค์ใหม่ ๆ สามารถนำมาใช้เพื่อปรับปรุง เปลี่ยนแปลงในการแก้ไขปัญหา หรือพัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะสูงขึ้น เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นได้

เกณฑ์การประเมิน	ระดับคุณภาพ
สถานศึกษาดำเนินงานตามมาตรฐานด้านผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม เป็นไปได้ กระบวนการและผลการประเมินคุณภาพมีความน่าเชื่อถือ เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดครบถ้วน ผู้เรียนมีพัฒนาการดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นที่พึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และมีนวัตกรรมหรือเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับสถานศึกษาอื่นได้	ดีเยี่ยม
สถานศึกษาดำเนินงานตามมาตรฐานด้านผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม เป็นไปได้ กระบวนการและผลการประเมินคุณภาพมีความน่าเชื่อถือ เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดครบถ้วน ผู้เรียนมีพัฒนาการดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง	ดีมาก
สถานศึกษาดำเนินงานตามมาตรฐานด้านผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม เป็นไปได้ กระบวนการและผลการประเมินคุณภาพมีความน่าเชื่อถือ เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดครบถ้วน	ดี
สถานศึกษาดำเนินงานตามมาตรฐานด้านผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม เป็นไปได้ กระบวนการและ	พอใช้

เกณฑ์การประเมิน	ระดับคุณภาพ
ผลการประเมินคุณภาพมีความน่าเชื่อถือ ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด แต่ไม่ครบถ้วนในบางประเด็น	
สถานศึกษาไม่สามารถดำเนินงานตามมาตรฐานด้านผู้เรียนได้ตามเกณฑ์เป็นส่วนใหญ่	ปรับปรุง

๒. ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ

แนวทางการพิจารณา : พิจารณาจากคุณภาพของการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพผู้เรียน ในประเด็นดังต่อไปนี้

๒.๑ ความเป็นระบบ พิจารณาจากกระบวนการดำเนินงานของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และมีความต่อเนื่องยั่งยืน โดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย มีการกำหนดเป้าหมาย การดำเนินงานที่ชัดเจน การกำกับติดตาม ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง

๒.๒ ความเชื่อถือได้ด้านการบริหารจัดการ พิจารณาจากกระบวนการและผลการประเมินที่สถานศึกษาประเมินตนเอง กับผลการตรวจสอบจากสภาพจริงหรือหลักฐานเชิงประจักษ์ โดยใช้ข้อมูลหลายแหล่ง ในเชิงตรวจสอบยืนยัน แล้วพิจารณาความสอดคล้องของผลการตัดสิน ว่าสอดคล้องกันมากน้อยเพียงใด อันสะท้อนความน่าเชื่อถือ หรือความเชื่อถือได้ของผลการประเมิน (ทั้งนี้ กำหนดเงื่อนไขว่า “ ถ้าระดับคุณภาพผลการประเมินแตกต่างกันไม่เกิน ๑ ระดับ ถือว่าสอดคล้อง)

๒.๓ ประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการ พิจารณาจากผลของการบริหารและการจัดการสถานศึกษาที่ครอบคลุมในด้านการเป็นผู้นำ การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ข้อมูลสารสนเทศ หลักสูตรสถานศึกษา ระบบการแนะแนว ฯลฯ ตามเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่สถานศึกษากำหนด รวมถึงความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง รวมถึงการมีนวัตกรรม/เป็นแบบอย่างที่ดี โดยพิจารณาจาก แนวคิด วิธีการ หรือกิจกรรมที่สร้างสรรค์ใหม่ ๆ สามารถนำมาใช้เพื่อปรับปรุง เปลี่ยนแปลงในการแก้ไขปัญหา หรือพัฒนา ด้านบริหารจัดการ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงกว่าเดิม เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นได้

เกณฑ์การประเมิน	ระดับคุณภาพ
สถานศึกษาดำเนินงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการที่เป็นระบบ ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด กระบวนการและผลการประเมินคุณภาพมีความน่าเชื่อถือ กระบวนการบริหารจัดการมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง เป็นที่พึงพอใจของทุกฝ่าย มีนวัตกรรมหรือแบบอย่างที่ดีให้กับสถานศึกษาอื่นได้ และส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพผู้เรียน	ดีเยี่ยม
สถานศึกษาดำเนินงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการที่เป็นระบบ ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด กระบวนการและผลการประเมินคุณภาพมีความน่าเชื่อถือ กระบวนการบริหารจัดการมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง และส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพผู้เรียน	ดีมาก

เกณฑ์การประเมิน	ระดับคุณภาพ
สถานศึกษาดำเนินงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการที่เป็นระบบ ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด กระบวนการและผลการประเมินคุณภาพมีความน่าเชื่อถือ ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพผู้เรียน	ดี
สถานศึกษาดำเนินงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการที่เป็นระบบ ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด กระบวนการและผลการประเมินคุณภาพมีความน่าเชื่อถือ แต่ไม่ครบถ้วนในบางประเด็น	พอใช้
สถานศึกษาไม่สามารถดำเนินงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการได้ตามเกณฑ์เป็นส่วนใหญ่	ปรับปรุง

๓. ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

แนวทางการพิจารณา : พิจารณาจากคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพผู้เรียนในประเด็นดังต่อไปนี้

๓.๑ ความเป็นระบบ พิจารณาจากกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดการเรียนรู้และจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น และชุมชน ตามความสนใจของผู้เรียน โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาสาระและกิจกรรมเสริมหลักสูตร สร้างโอกาสการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนอย่างสร้างสรรค์ บริหารจัดการชั้นเรียน จัดบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียน กำหนดวิธีการและออกแบบเครื่องมือในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มีการนำผลการประเมินไปใช้ในการให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำผลไปใช้ในการพัฒนาตนเอง รวมทั้งครูมีการพัฒนาตนเอง และพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง

๓.๒ ความเชื่อถือได้ด้านการจัดการเรียนการสอน พิจารณาจากกระบวนการและผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนของครู กับผลการตรวจสอบจากสภาพจริงหรือหลักฐานเชิงประจักษ์ โดยใช้ข้อมูลหลายแหล่ง ในเชิงตรวจสอบยืนยัน แล้วพิจารณาความสอดคล้องของผลการตัดสิน ว่าสอดคล้องกันมากน้อยเพียงใด อันสะท้อนความน่าเชื่อถือ หรือความเชื่อถือได้ของผลการประเมิน (ทั้งนี้ กำหนดเงื่อนไขว่า “ ถ้าระดับคุณภาพผลการประเมินแตกต่างกันไม่เกิน ๑ ระดับ ถือว่าสอดคล้อง)

๓.๓ ประสิทธิภาพด้านการจัดการเรียนการสอน พิจารณาจากผลการปฏิบัติงานของครู ที่ครอบคลุมในด้านการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการชั้นเรียน การพัฒนาตนเองและการพัฒนาวิชาชีพ ตามเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่สถานศึกษากำหนด รวมถึงการมีนวัตกรรม/เป็นแบบอย่างที่ดี โดยพิจารณาจาก แนวคิด วิธีการหรือกิจกรรมที่สร้างสรรค์ใหม่ ๆ สามารถนำมาใช้เพื่อปรับปรุง เปลี่ยนแปลงในการแก้ไขปัญหา หรือพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงกว่าเดิม เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นได้

เกณฑ์การประเมิน	ระดับคุณภาพ
สถานศึกษาดำเนินงานตามมาตรฐานด้านการจัดการเรียนการสอนที่เป็นระบบ ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด กระบวนการและผลการประเมินคุณภาพมีความน่าเชื่อถือ กระบวนการจัดการเรียนการสอนมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง เป็นที่พึงพอใจของทุกฝ่าย มีนวัตกรรมหรือแบบอย่างที่ดีให้กับสถานศึกษาอื่นได้ และส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพผู้เรียน	ดีเยี่ยม
สถานศึกษาดำเนินงานตามมาตรฐานด้านการจัดการเรียนการสอนที่เป็นระบบ ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด กระบวนการและผลการประเมินคุณภาพมีความน่าเชื่อถือ กระบวนการเรียนการสอนมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง และส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพผู้เรียน	ดีมาก
สถานศึกษาดำเนินงานตามมาตรฐานด้านการจัดการเรียนการสอนที่เป็นระบบ ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด กระบวนการและผลการประเมินคุณภาพมีความน่าเชื่อถือ ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพผู้เรียน	ดี
สถานศึกษาดำเนินงานตามมาตรฐานด้านการจัดการเรียนการสอนที่เป็นระบบ ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด กระบวนการและผลการประเมินคุณภาพมีความน่าเชื่อถือ แต่ไม่ครบถ้วนในบางประเด็น	พอใช้
สถานศึกษาไม่สามารถดำเนินงานตามมาตรฐานด้านการจัดการเรียนการสอนได้ตามเกณฑ์เป็นส่วนใหญ่	ปรับปรุง

หมายเหตุ : หากสถานศึกษากำหนดมาตรฐานด้านอื่นที่นอกเหนือจากนี้ ผู้ประเมินสามารถปรับแนวทางการพิจารณา และเกณฑ์การประเมินให้สอดคล้องกับมาตรฐานดังกล่าวได้

การประเมินความโดดเด่นเฉพาะทาง (Challenging Standards)

การประเมินความโดดเด่นเฉพาะทาง เป็นทางเลือกให้สถานศึกษาได้แสดงผลการดำเนินงานที่มีความโดดเด่นในด้านต่าง ๆ เป็นการส่งเสริมสถานศึกษาให้เป็นต้นแบบในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ และเร่งรัดคุณภาพสถานศึกษาสู่การเป็นสถานศึกษาขีดสมรรถนะสูง พร้อมสำหรับการแข่งขันระดับสากลในอนาคต โดยสถานศึกษาเป็นผู้แจ้งความจำเป็นในการประเมินมาตรฐานความโดดเด่นเฉพาะทางด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน ซึ่งผ่านความเห็นชอบจากหน่วยงานต้นสังกัด ทั้งนี้สถานศึกษาจะขอรับการประเมินหรือไม่รับการประเมินก็ได้

มิติคุณภาพที่สถานศึกษาสามารถขอรับการประเมินความโดดเด่นเฉพาะทาง (Challenging Standards)

มีดังนี้

๑. ความสามารถด้านวิชาการควบคู่คุณธรรม การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการให้ดีขึ้น มีพัฒนาการของคุณภาพผู้เรียนใน ๓ ปี เช่น โรงเรียนวิทยาศาสตร์/เทคโนโลยี ควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณลักษณะที่สำคัญ ๆ คือ ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ค่านิยมอยู่อย่างพอเพียง รับผิดชอบ มีจิตสาธารณะ หรืออื่น ๆ

๒. ความสามารถในการใช้ภาษา และการสื่อสาร การพัฒนาการของคุณภาพผู้เรียน เช่น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน เป็นต้น

๓. ความสามารถเฉพาะทางที่สำคัญ ผลงานนักเรียนด้านนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ ทักษะวิชาชีพ (การเกษตร การเป็นผู้ประกอบการ) ด้านกีฬา ดนตรี ศิลปะ ทักษะด้านการพัฒนาสื่อเทคโนโลยี หรืออื่น ๆ เช่น การเป็นผู้นำ สมรรถนะการดำเนินชีวิต (Literacy/ Living/ Life/ Career Skills) เป็นต้น

๔. การบริหารจัดการศึกษา คุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ (Special needs/ Gifted/ Vulnerable) การมีนวัตกรรมการเรียนรู้ที่โดดเด่น การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของชุมชนที่โดดเด่น การได้รับการรับรองคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับมาตรฐานนานาชาติ เป็นต้น

๕. อื่น ๆ ตามที่สถานศึกษาประกาศเป็นเอกลักษณ์ รายการเอกลักษณ์อื่น ๆ ที่สถานศึกษากำหนดที่มีการวางแผนและดำเนินการพัฒนาอย่างเป็นระบบ จนประสบความสำเร็จในระดับภูมิภาค ระดับชาติ หรือนานาชาติ

แนวทางการพิจารณาการประเมินความโดดเด่นเฉพาะทาง (Challenging Standards) ดังนี้

การตัดสินระดับคุณภาพของการประเมินความโดดเด่นเฉพาะทาง (Challenging Standards) พิจารณาจากการบรรลุผลลัพธ์ที่ต้องการ (Achievement) โดยพิจารณาจากสัดส่วน ร้อยละ เมื่อเทียบกับนักเรียนทั้งหมดของปริมาณผลงานที่เป็นที่ยอมรับในวงวิชาการระดับภูมิภาค/ระดับชาติ/นานาชาติ อย่างต่อเนื่อง มีระดับคุณภาพ ๓ ระดับ ดังนี้

เกณฑ์การประเมิน	ระดับคุณภาพ
สถานศึกษาสามารถดำเนินงานให้บรรลุผลลัพธ์ที่ต้องการและเป็นต้นแบบ มีความโดดเด่น ได้รับการยอมรับระดับนานาชาติ (International Recognition)	C3
สถานศึกษาสามารถดำเนินงานให้บรรลุผลลัพธ์ที่ต้องการและเป็นต้นแบบ มีความโดดเด่น ได้รับการยอมรับระดับชาติ (National Recognition)	C2
สถานศึกษาสามารถดำเนินงานให้บรรลุผลลัพธ์ที่ต้องการและเป็นต้นแบบหรือมีความโดดเด่นระดับท้องถิ่น/ภูมิภาค (Community/Local/Regional Recognition)	C1

ภาคผนวก

ใช้ประกอบการอบรมผู้ประเมินค่าเงิน ห้ามอ้างอิง

ตัวอย่างมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

<p style="text-align: center;">สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และสังกัดกรุงเทพมหานคร (ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษาฯ เมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๖๑)</p>	<p style="text-align: center;">มาตรฐานการศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p>
<p>ประกอบด้วย ๓ มาตรฐาน ๑๓ ประเด็นพิจารณา ดังนี้</p> <p>มาตรฐานที่ ๑ คุณภาพของผู้เรียน</p> <p>ประเด็นพิจารณาที่ ๑.๑ ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน</p> <p>ประเด็นพิจารณาที่ ๑.๒ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน</p> <p>มาตรฐานที่ ๒ กระบวนการบริหารและการจัดการ</p> <p>ประเด็นพิจารณาที่ ๒.๑ มีเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน</p> <p>ประเด็นพิจารณาที่ ๒.๒ มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา</p> <p>ประเด็นพิจารณาที่ ๒.๓ ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย</p> <p>ประเด็นพิจารณาที่ ๒.๔ พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ</p> <p>ประเด็นพิจารณาที่ ๒.๕ จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ</p> <p>ประเด็นพิจารณาที่ ๒.๖ จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้</p> <p>มาตรฐานที่ ๓ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p> <p>ประเด็นพิจารณาที่ ๓.๑ จัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้</p> <p>ประเด็นพิจารณาที่ ๓.๒ ใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้</p> <p>ประเด็นพิจารณาที่ ๓.๓ มีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก</p> <p>ประเด็นพิจารณาที่ ๓.๔ ตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบและนำผลมาพัฒนาผู้เรียน</p> <p>ประเด็นพิจารณาที่ ๓.๕ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้</p>	<p>ประกอบด้วย ๓ ด้าน ๑๖ มาตรฐาน ดังนี้</p> <p>๑. ด้านปัจจัยทางการศึกษา</p> <p>มาตรฐานที่ ๑ ครูมีคุณธรรม จริยธรรม มีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ</p> <p>มาตรฐานที่ ๒ ผู้บริหารสถานศึกษา มีคุณธรรม จริยธรรม มีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา</p> <p>มาตรฐานที่ ๓ สถานศึกษามีจำนวนผู้เรียน มีทรัพยากรและสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมสนับสนุนให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้</p> <p>๒. มาตรฐานด้านกระบวนการทางการศึกษา</p> <p>มาตรฐานที่ ๔ สถานศึกษาดำเนินการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน</p> <p>มาตรฐานที่ ๕ สถานศึกษาจัดทำและบริหารหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p> <p>มาตรฐานที่ ๖ สถานศึกษาสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น</p> <p>มาตรฐานที่ ๗ สถานศึกษาจัดระบบประกันคุณภาพในสถานศึกษา</p> <p>มาตรฐานที่ ๘ สถานศึกษาพัฒนาตามนโยบายและแนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่เป็นมาตรการเสริมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น</p> <p>๓. ด้านผลผลิตทางการศึกษา</p> <p>มาตรฐานที่ ๙ ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์</p> <p>มาตรฐานที่ ๑๐ ผู้เรียนมีความรู้และสมรรถนะสำคัญตามหลักสูตรสู่ประชาคมอาเซียน</p> <p>มาตรฐานที่ ๑๑ ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ</p> <p>มาตรฐานที่ ๑๒ ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดและอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข</p> <p>มาตรฐานที่ ๑๓ ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตามแนว</p> <p>มาตรฐานที่ ๑๔ ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดีและมีสุนทรียภาพ</p>

	มาตรฐานที่ ๑๕ สถานศึกษาบรรลุตามเป้าหมายปรัชญา วิสัยทัศน์และ จุดเน้น มาตรฐานที่ ๑๖ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและผู้เรียนมีคุณภาพเป็น ที่ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชน
--	--

หมายเหตุ : กรณีสถานศึกษามีการกำหนดมาตรฐานการประกันคุณภาพภายใน ที่แตกต่างจากมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการ
ประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาข้างต้น แต่ได้รับความเห็นชอบจากหน่วยงานต้นสังกัดแล้ว สามารถนำมาใช้เป็นมาตรฐานการ
ประกันคุณภาพภายในได้

ใช้ประกอบการอบรมผู้ประเมินท่านนี้ ห้ามอ้างอิง